

**CRNA GORA
ZAVOD ZA STATISTIKU**

METODOLOŠKO UPUTSTVO
INDEKS PROIZVODNJE I PROMETA U INDUSTRIJI

45	METODOLOŠKO UPUTSTVO	45
-----------	-----------------------------	-----------

Podgorica, mart 2016. godine

SADRŽAJ

Pravni osnov.....	3
METODOLOŠKE OSNOVE.....	3
Cilj statističkog istraživanja.....	3
Varijable	3
Upitnik	3
Obuhvat istraživanja.....	3
Metod, vrijeme i izvori prikupljanja podataka.....	4
Spisak i definicije osnovnih varijabli	5
Proizvodnja rezultata.....	5
Povjerljivost podataka	7
Diseminacija	7
Usklađenost sa propisima EU	7

Pravni osnov za sprovođenje mjesečnog istraživanja o kretanju proizvodnje i prometa u industriji je Zakon o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („Sl. list Crne Gore“, br. 18/12 od 30.03.2012) i Godišnji plan zvanične statistike.

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike izvještajne jedinice su dužne da daju podatke u zahtijevanoj formi. Individualni podaci dobijeni istraživanjem su zaštićeni i koriste se isključivo u statističke svrhe.

METODOLOŠKE OSNOVE

Cilj statističkog istraživanja

Cilj mjesečnog izvještaja industrije IND-1 je da obezbijedi podatke o industrijskoj proizvodnji i prometu.

Dobijeni podaci se koriste za praćenje obima i dinamike kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje, prometa, analizu obima i promjena u strukturi industrijske proizvodnje, analizu sezonskih karakteristika proizvodnje i sagledavanje ukupnih ekonomskih kretanja.

Varijable

Istraživanjem se prikupljaju podaci o količini proizvoda proizvedenih u izvještajnom mjesecu, količinama gotovih proizvoda na zalihama, vrijednosti proizvodnje u izvještajnom mjesecu, vrijednosti zaliha, prihodu od prodaje (ukupnom prometu), prometu na domaćem tržištu i inostranom prometu.

Upitnik

Upitnik je dostupan na web stranici:

http://monstat.org/userfiles/file/industrija/STS_1%20-%20IND-1.pdf

Obuhvat istraživanja

Jedinice posmatranja za obračun indeksa industrijske proizvodnje su preduzeća (privredna društva) sa 5 i više zaposlenih, sa prometom iskazanim u završnom računu u prethodnoj godini, čija je osnovna djelatnost industrijska proizvodnja (odnosno razvrstana u sektorima B, C i D Klasifikacije djelatnosti 2010), kao i dijelovi privrednih društava (KAU) koji obavljaju industrijsku proizvodnju.

Jedinice posmatranja za obračun indeksa prometa u industriji su preduzeća (privredna društva) sa 5 i više zaposlenih, sa prometom iskazanim u završnom računu u prethodnoj godini, čija je osnovna djelatnost industrijska proizvodnja (odnosno razvrstana u sektorima B i C Klasifikacije djelatnosti 2010), kao i dijelovi privrednih društava (KAU) koji obavljaju industrijsku proizvodnju.

Obuhvat se smatra potpunim ako su sve izvještajne jedinice iz adresara dostavile popunjen izvještaj sa podacima ili obavještenje Zavodu za statistiku da nije moguće dobiti podatke.

Okvir za listu preduzeća formiran je na osnovu podataka iz statističkog biznis registra, a koji obuhvata sve aktivne poslovne subjekte iz oblasti industrije (sektori B, C i D Klasifikacije djelatnosti 2010), kao i dijelove privrednih društava (KAU) koji obavljaju industrijsku proizvodnju. Iz okvira su isključeni preduzetnici kao i preduzeća čiji je promet jednak nuli.

Pokrivena geografska oblast: teritorija države Crne Gore.

Metod, vrijeme i izvori prikupljanja podataka

U mjesečnom istraživanju industrije za prikupljanje podataka primjenjuje se izvještajni metod. Svaka izvještajna jedinica sama popunjava izvještaj na obrascu IND-1 na osnovu knjigovodstvene i druge dokumentacije.

Mjesečni izvještaj industrije IND-1 izvještajna jedinica dostavlja nadležnoj statističkoj službi u roku koji im ona odredi, a najkasnije do 8. u mjesecu za prethodni mjesec.

Podaci se prikupljaju od izvještajnih jedinica koje reprezentuju kretanje ukupne industrijske proizvodnje i prometa u industriji, pa prema tome rezultati prikupljeni na osnovu ovog istraživanja predstavljaju mjesečno kretanje industrijske proizvodnje i prometa, kao najvažnijih varijabli prikupljenih ovim istraživanjem.

Obrasce i uputstva izvještajna jedinica dobija od nadležne statističke službe.

Zavod za statistiku obavlja sve poslove pripreme za pravilno i uspješno sprovođenje istraživanja. U tu svrhu obavlja i sledeće poslove: izrađuje metodologiju za istraživanje, vrši izradu obrazaca, određuje okvir za izbor izvještajnih jedinica, vrši izbor izvještajnih jedinica i sastavlja adresar izvještajnih jedinica, štampa materijal za sprovođenje istraživanja (obrasce) i dostavlja ih područnim jedinicama koje vrše distribuciju obrazaca u izabrana preduzeća. Područne jedinice prikupljaju materijal (izvještaje) i šalju iste (do 8. u mjesecu za predhodni mjesec) u Zavod za statistiku na obradu podataka. Da bi se povećala stopa odgovora upućuju se opomene poštom, mailom, telefonom.

Radi se računaska i logička kontrola i u slučaju nekih nelogičnosti (npr. veliki porast ili pad prometa, velike promjene broja zaposlenih u odnosu na predhodne mjesece), kontaktiraju se izvještajne jedinice radi provjere.

Spisak i definicije osnovnih varijabli

Zalihe gotovih proizvoda - u zalihe gotovih proizvoda na kraju mjeseca uračunava se vrijednost zaliha gotovih proizvoda na kraju referentnog mjeseca. Vrijednost se iskazuje u hiljadama €.

Ukupan promet - odnosi se na prihod od prodaje dobara i usluga umanjen za popuste i povraćaje, subvencije i bez PDV-a. Vrijednost se iskazuje u hiljadama € i popunjava se za referentni mjesec.

Domaći promet - je promet ostvaren prodajom industrijskih proizvoda i usluga na domaćem tržištu. Vrijednost se iskazuje u hiljadama €.

Inostrani promet - je promet ostvaren prodajom industrijskih proizvoda i usluga na inostranom tržištu. Vrijednost se iskazuje u hiljadama €.

Promet od ostalih djelatnosti - je promet ostvaren od ostalih djelatnosti. Vrijednost se iskazuje u hiljadama €.

Gotova proizvodnja - iskazuje se za izvještajni mjesec i predstavlja količinu proizvoda koji su dostigli odgovarajući stepen obrade, tako da je šifra i naziv proizvoda definisan po važećoj Nomenklaturi industrijskih proizvoda. Termin proizvod koristi se kako za proizvode koji imaju fizičku dimenziju, tako i za industrijske usluge. Proizvod je gotov kada njegovu ispravnost provjeri kontrola kvaliteta proizvoda. Neispravni proizvodi se ne smatraju gotovim proizvodima.

Proizvodnja rezultata

Indeksi fizičkog obima industrijske proizvodnje izračunavaju se u dva koraka prema Laspeyres-ovoj formuli. U prvom koraku indeksi se izračunavaju iz podataka o količinama proizvoda i odgovarajućeg ponderacionog koeficijenta, koji je aproksimacija dodatne vrijednosti pojedinačnih proizvoda, za grupe, grane i oblasti. U drugom koraku, na osnovu indeksa na nivou oblasti i ponderacionih koeficijenata po oblastima izračunava se indeks za industriju ukupno i po sektorima Klasifikacije djelatnosti.

Indeks industrijske proizvodnje je Laspeyres (količinski) indeks (trenutno 2010=100) čiji ponderacioni koeficijenti se mijenjaju svake pete godine.

$$K^t = \frac{\sum_{ij} V_{ij}^t \cdot U_{ij}^b}{\sum_{t \in B} \sum_{ij} V_{ij}^t \cdot U_{ij}^b} \times 1200$$

gdje je:

B = referentni period

V_{ij}^t = obim proizvodnje (u fizičkim jedinicama u vremenu t)

U_{ij}^b = ponderacioni koeficijenti u 2010.

Način ponderacije: bruto vrijednosti proizvodnje na nivou proizvoda i dodana vrijednost na agregatnom nivou.

Indeks vrijednosti ukupnog prometa u industriji izračunavaju se, za sve nivoe agregiranja, ponderisanjem sa učešćem u vrijednosti prometa za utvrđene industrijske djelatnosti za svaki pojedinačni pokazatelj.

Indeks prometa u industriji mjeri promjene u vrijednosti prihoda od prodaje proizvoda, robe i materijala, vrijednost zaliha gotovih proizvoda, ukupan promet kao i domaći i inostrani promet.

Da biste izračunali grubu procjenu promjena u cijeni za sve proizvode na 2-cifrenom nivou, prvo treba izračunati za svako preduzeće odnos cijena, a zatim kao prosječnu cijenu uzeti njihove geometrijske sredine.

Indeksi prometa predstavljaju vrijednost prometa u stalnim cijenama. Za deflacioniranje se koristi indeks proizvođačkih cijena (PPI), prethodna godina=100. Možemo iskazati Paascheov tip agregata odnosa cijena za sva preduzeća na 2-cifrenom nivou uzimajući harmonijske sredine ponderisanih $R_{ij}^{t,t-1}$, gdje su ponderi tekuće cijene i učešće proizvodnje na svakom 5-cifrenom nivou.

$$\hat{P}_i^{t,t-1} = \frac{1}{\sum_j \frac{1}{R_{ij}^t} \frac{S_{ij}^t}{S_{i..}^t}}$$

$$S_{ij..}^t = \sum_{k \in j} S_{ijk}^t \quad S_{i..}^t = \sum_{j \in i} S_{ij.}^t$$

Ovaj odnos cijena se onda može koristiti za izgradnju indeksa (za industriju i) kako slijedi:

$$I_{P,i}^{t,0} = 100 \times \prod_{s=0}^t \hat{P}_i^{s,s-1}$$

To se onda može odnositi na izabrani referentni period, B, kao što su:

$$I_{p,i}^{t,b} = \frac{I_{p,i}^{t,0}}{\sum_{s \in b} I_{p,i}^{s,0}} \times 1200$$

Ovaj indeks se zatim može koristiti za izračunavanje deflacionirane vrijednosti proizvodnje na 2 cifarskom nivou.

Povjerljivost podataka

Prema članu 54, Zakonu o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike, agregati ekonomskih jedinica smatraju se povjerljivim ukoliko se sastoje od najmanje tri jedinice, a udio jedne jedinice u agregatu prelazi 85% ukupnog iznosa.

Diseminacija

Publikovani podaci dostupni su korisnicima u Mjesečnom statističkom biltenu, Statističkom godišnjaku, Mjesečnom saopštenju i na Web-u. U zavisnosti od zahtjeva korisnika podaci se mogu dostaviti poštom, faxom ili e-mail-om.

Usklađenost sa propisima EU

Regulativa Evropske unije br. 1165/98, Klasifikacija djelatnosti (KD 2010) i PRODCOM lista proizvoda.

Izdaje i štampa Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV proletherske 2 (+382) 20 230-811, faks (+382) 20 230-814

Metodologiju pripremio:

Mašan RAIČEVIĆ

Tel. + 382-20-230-805

contact@monstat.org

Tehnička urednica: Dragana Živković